

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacri sacerdotij defensio co[n]tra Lutheru[m]

Fisher, John

Coloniæ, 1525

VD16 F 1240

Sexta Scriptvra, Iohan. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30878

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXIX

¶ Ceterū ut donemus Lut hero neminē christianū ignora
re dñm. Nū eos qui fidē habent dei, non cotidie cernimus o-
pus habere quo cætera doceant? An non Hebræi illi dei fidē IX
habuerunt, ad quos dixit Paulus? Rursum opus habetis ut do- Hebr. 5.
ceamus uos, quæ sint elementa initiij eloquiorū dei? An nō & Galat. 6.
Galathæ dei fidē habuerunt, quos tamen Paulus delicto quo
piā occupatos, uoluit per spirituales instaurari? An nō tot mi-
libus Iudæorū, de quibus in actis dicit, q̄ in Christū credide- Actorū. 15.
runt, alio doctore fuit opus, quū erant nihilominus studiosi
legis sectatores, atq; putabant circūcisionē esse necessariā ad
salutē? Q̄ si Iudæi qui spiritū sanctū uisibiliter acceperūt hoc
errore nihilominus laborabant, ac proinde doctoris egebāt
opera, quid de turba christianorū (qui iā sunt) existimabimus?
Num non hi doctoribus indigebunt?

QVINTA SCRIPTURA, Esaia. 11.

X

R Epleta est terra scientia domini, sicut aquæ maris »
operientis.

Dicimus impletā fuisse scripturā hanc, ap̄forū Act. 2
tēporibus, quando spū sancto uisibiliter fuerūt af-
flati, & quando in omnē terrā exiuit sonus eorū. Tunc em̄ uni-
uersus orbis scientia dñi repletus fuit, non aliter q̄ aquis maris
operiit terra, uerū ex eo nequaquā sequit̄, q̄ citra id temporis ne-
mo doctoris opera indigebat, quum eius contrarium manife-
ste falsum cunctis pateat.

SEXTA SCRIPTURA, Iohan. 6.

XI

R ostremo q̄ ex euangelio Iohannis obijcit Christū »
appellare eos θεοδιδάκτους, Est scriptū in prophetis »
Et erunt omnes docibiles dei. »

Respondemus, neminē absq; dono fidei crede-
re, quum dicit Paulus, Dei donū est, & non ex uobis. Porro fi-
de inspirari, Christus pro eodē accipit, quod est doceri a deo.
Ad quē modū nihil reluctamur quin om̄is qui credit in Chri-
stū a deo doceat. Cæterū hæc inspiratio pro maxima parte, uti
supra diximus, tā imperceptibilis est, atq; id, etiā ei qui afflat,
ut adhuc doctore quodā eū egere nemo dubitet. Sed hinc for- Obiectio
tassis Lutherus ansām arripit contra nos, q̄ hæc ipsa uerba in

H

CONGRESSVS TERTIVS

*Dilutio
Plurima citan-
tur ex libris q̄
non exant*

Esaia scripta sunt, quæ supra negauimus ad præsentem eccle-
siæ statū pertinere. At nihil nos id ledet. Nam Christus non
asserit hæc uerba se ex Esaia desumpsisse, sed ex prophetis. Et
fieri potest ut in alijs prophetarum libris, qui deperierunt scri-
pta sint. Neq; enim semper oportet extare libros unde in scri-
pturis testimonia citantur, quum palam sit in actis, Paulum
quædam ex Christo uerba citasse, quæ nusquam in euange-
lijs exprimentur. Ait enim dixisse Iesum. Beatum est dare po-
tius q̄ accipere, id quod in Euangelio nusquam legitur. Sed

Actorū, 20

XII

& in ipsis Euangelijs nonnulla citantur, quæ nec in omnibus
ueteris instrumenti libris saltem qui iam extant, reperiuntur.

¶ Dilucidum igitur ex his est a ueritate multum dissidere,
quod Luther⁹ colligere molitur, nempe q̄ priora testimonia
sacerdotium nostrum euacuarunt. Sic enim post introductas
“ priores scripturas ilico subdit. Hæc testimonia plane euacuāt
“ sacerdotium uisibile, dum & orationem, et accessum ad deum.
“ & doctrinam omnibus cōmunem faciunt, quæ recte sacerdo-
“ tum propria est. Quid enim opus est sacerdote, dum non est
“ opus mediatore, & doctore? An sacerdotem sine opere con-
“ stituemus? At mediator & doctor christianorū præter Chris-
“ tum nullus est. Hæc Lutherus.

*Inspiratio nō
inde q̄q̄ suffi-
ciens est*

Nos uero superius ostendimus opus esse christianis, & me-
diatore, & doctore præter Christum. Hoc tamen largimur ei
q̄ nisi Christus intus docuerit, fidem inspirans, & lumine quo-
dam, mentem illustrans, inanis erit cuiusq; doctoris labor. Ce-
terum hæc inspiratio & illustratio iuxta mensuram talem spi-
ritus impertitur, ut non in singulis abq; doctoris opera cuiq;
sufficiat ad plenam de sacris dogmatibus eruditionē. Quam-
obrem & si fide fuerint afflati christiani, ut deum esse credant
ab eoq; precentur opem, siue quouis mediatore, quis non ui-
det tamen esse multa quæ citra doctoris operā singuli nequa-
q̄ intelligunt. Sed & quanq̄ hæc agere possint, nō semper ta-
men eadem agunt sine monitore quouis. Quæ res usq; adeo
dilucida est, ut nemo, si non obstinatissime cæcus fuerit, non
clare cernat oportere, inter Christum & plæbem quosdā esse
medios, qui non solum assidue precentur, & pro plæbe Chri-

*Ad qd pastor
ibus opus sit*

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXX

stum interpellent, uerum etiam ignorantem instruant, aberrātem arguant, dormitantem excitent, & deniq; frigescētē accendant, cāteraq; faciant, quæ pastoribus incumbunt animarum. Ex quibus liquet item & id quod sequitur q̄ nihil habeat ueritatis.

XII

¶ Nam subdit. Quin ipsi per sese accedunt a deo docti, deinceps mediare & docere potentes, eos qui nōdū sacerdotes, id est nondum Christiani sunt.

Fatemur quēq; christianum ad deū posse per seipsum accedere, ut dicat precatōne dominicā, & ueniā postulet atq; gratiam. Cāterū q̄ inepti sint ad docendum alios, qui nondū christiani sunt, res ipsa manifestat. At ut istud donemus quosdam posse, nihilominus tamen & cāteris, nemo non perspicit, opus esse, tum intercessoribus, tū eruditoribus qui moneant, excitent, erudiant, increpent.

Sequitur. Atq; ita sacerdotiū noui testamenti prorsus sine personarū respectu regnat cōmuniter in omnibus spū solo. Si cut dicit Gala. 3. In Christo Iesu nō est Iudæus, nō est Græcus, nō est masculus, nō est fœmina, nō est dñs, non est seruus, sed omnes uos unum estis in Christo.

Ad hæc, unitas nihil impedit quin mēbra uaria sint, & nō singula paribus p̄dita donis, quū intra corporis huius unitatē idē Paulus affirmet, alios esse datos ap̄los, alios uero prophetas, alios autē euangelistas, alios pastores & doctores. Et certum est has nomenclaturas cuius e pl̄be neutiq; conuenire quū alibi testetur Paulus, nec omnes apostolos esse, neq; omnes prophetas, sed nec doctores esse singulos. Quamobrē & palam est, id quod Lutherus hic asserere molitur, omnino pugnare cōtra scripturarum ueritatem.

XIII

¶ Sed pergamus in frontes meretricias lupanarium istorū colligere testimonia, quibus sacerdotiū noui testamenti statuit, ut oppilemus & obmutescere faciamus os impudentium hominum istorū. Primus adest Petrus. I. Petri. II. Deponentes igitur omnem dolū, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes, lac rationabile & sine dolo concupiscite, ut per ipsum crescatis in salutē, si tamen

CONGRESSVS TERTIVS

« gustastis quoniā dulcis est dñs. Ad quē accedentes, lapidem
 « uiuū ab hominibus quidem reprobātū, a deo autē electū & ho
 « norificatū & ipsi tanq̄ uiui lapides superædificamini in sacer
 « dotiū sanctū offerentes spūales hostias acceptabiles deo per
 « Iesum Christū. Et infra. Vos autē genus electū, regale sacerdo
 « tiū, ut uirtutes annūcietis eius, qui uos uocauit de tenebris in
 « admirabile lumē. Atq; est testimoniū Apoca. 5. Fecisti nos
 « deo nostro reges & sacerdotes, & regnabimus super terram.
 « Tertiū, Apoca. 22. In his secunda mors non habebit potesta
 « tē. Sed erunt sacerdotes dei & Christi eius, & regnabunt cum
 « eo mille annis. Quis autē liber Apocal. ueterū calculo, non
 « sit plenæ authoritatis in contentione, tamen uisum est aduer
 « sarijs etiā ex ipso testimonia opponere, in quibus certū est uer
 « ba fieri de omnibus christianis, eosq; sacerdotes & reges ap
 « pellari, quod ut de uisibilibus regibus intelligi non potest, ita
 « nec de uisibilibus sacerdotibus intelligi ipsa uniuersitas chri
 « stianorum permittit.

Hæc postrema Lutheri uerba plane sustulerunt omnem a
 prioribus scripturis ambiguitatē. Nā si non aliter quisq; de po
 pulo sacerdos sit q̄ rex, sitq; manifestū itē eisdē non ita reges
 esse, ut eis alios regendi data sit potestas, cōsequens est, ut nec
 sacerdotes alijs instituti sint q̄ sibi solis. Nos uero de sacerdo
 tibus loquimur, qui per ecclesiæ præsides ad id muneris uoca
 ti sunt & ordinati, cooperāte deo, & gratiā eis diuinitus infun
 dente. Quare nihil aduersum nos hæ scripturæ militant. Ne
 q; em̄ inficiamur, singulū quēq; christianū & regē & sacerdo
 tē esse, uerū sibi ipsi, non cuius alteri. Nā ut cæterorū regimē
 phas non est cuius usurpare, ita nec sacrorū ministeriū arroga
 re licebit. In summa. Sicut singuli, reges sunt, ita sunt & sacer
 dotes, & ut alios regere singulis prohibetur, ita prohibetur &
 sacerdotium.

Quisq; chri
 nus. est rex &
 sacerdos sibi
 ipsi.

Hebr. 5.

XV

« ¶ Atq; præter hæc tria testimonia, nihil in uniuerso testa
 « mēto nouo inuenit, qd sacerdotiū ex nomine meminērit.

At quid si non hoc nomine, scripturæ quicq; de sacerdoti
 bus meminissent, nō propterea consequit̄ q nulli sint omni
 no sacerdotes, hanc dialecticā negatiuā uelut imperitā & in

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXI

efficacē sēpius explosimus. De presbyteris & episcopis sēpe fit mentio, qui quā re ipsa prorsus idē sint, quos hodie uocamus sacerdotes, plane sophistica contentio est negare de sacerdotibus in scripturis fieri mentionē, q̄ sub hoc nomine nihil de eis traditū sit, quū sub alio nomine, nempe presbyterorum & episcoporum sermo creberrimus habeatur.

De sacerdotibus loq̄ scriptura.

Adde, q̄ causam ante reddidimus, cur illo nomine passim abstinerent apostoli, nimirū q̄ adhuc sacerdotes ueteres officio suo fungebant. Quare partim ut Iudæorū sacerdotes nō inde nimis irritarent, partim ut uitare confusio, si tam nostri, q̄ illi, pariter sacerdotes appellarent, hanc appellationē ad tempus apostoli uitasse putant. Cæterū siue ob hanc, siue ob aliā quāuis causam, id fecerint, Epōs tamen et presbyteros creberrime uocatos ab eisdem fuisse, manifestum est.

Quare ap̄li nō utebāt nō mine sacerdotis.

Sed dicet quispiā. Cur igit apostoli toties christianos oēs in sacris literis appellant sacerdotes? Respondeo, nihil id mouere debuisse Iudæorū sacerdotes, post q̄ intellexissent christianos non aliter ab ap̄lis uocari sacerdotes q̄ idē uocati sint reges. Neq̄ em̄ ignorauerunt Iudæorū sacerdotes suæ gēti pro p̄modū idē uerbis fuisse dictū in Exodo, Mea est em̄ omnis terra, & uos eritis mihi in regnū sacerdotale, & gens sancta. Hæc uerba non ignorarunt Iudæi toti populo fuisse prolata, neq̄ tamen ob hæc existimabant singulos de populo uere sacerdotes aut reges fuisse, alioquin non obiectassent Christo q̄ se regem uocasset.

Lucæ 23 XVI

Vnde hic anteq̄ plura asseramus, parumper insultemus portentis & idolis istis mundi, papæ & suis sacerdotibus. Agite, uos egregij sacerdotes, producite nobis unū iota aut apicem ex uniuersis euangelij & epistolis ap̄lorū, uos esse aut dici debere sacerdotes præ cæteris, aut ordinē uestrū esse sacerdotiū diuersum a cōmuni christianorū sacerdotio? Quin producit? Auditis ne surdæ imagines? Ite ad Parrhisienses quosdam, qui pro scripturæ testimonijs ponent suū magistrale sentimentū, Hæc propositio est hæretica, & ordini sacerdotali cōtumeliosa, tū hoc sentimentū esto uobis principiū fidei. Vnde ergo habemus uos idolorū sacerdotes? Cur nomen cōmune

CONGRESSVS TERTIVS

“ ne aufertis nobis, & uobis arrogatis? Nonne sacrilegi estis &
 “ blasphemæ in uniuersam dei ecclesiam, qui nomine sancto &
 “ cõmuni uiolenter alijs ablato abutimini, non nisi ad tyranni-
 “ dem & pompam auaritiæ & libidinis uestræ? Iterũ dico, Ido-
 “ la mundi uos habemus sacerdotes? proferte testimonium pro
 “ uobis, uos onera intolerabilia orbis terrarum. Sacerdotes non
 “ estis, & sacerdotes uos ipsos appellatis. Videtis quid mereami-
 “ ni insignes uos raptores & hypocritæ?

Nemo qui legerit hæc, se putabit (opinor) hominem audi-
 re sanæ mentis, & chřiani spiritus, sed rabidum potius canem
 furis ipsis actum infernalibus. At habeat sua conuitia sibi,
 Nos rem nostram prosequamur. Et quanq̃ huic insultationi
 sit abunde satisfactum ex illis axiomatis, quæ supra statuimus
 non nihil tamen & hic adicere curabimur. At primum hic op-
 tarim aduertat lector, q̃ iniuste Lutherus ob hoc huius tem-
 poris sacerdotibus insultet, quum hi nomenclaturam istam
 nec arrogarint sibi, nec excogitarint, aut iam primum inuene-
 rint. Nam si debuit ullis ob hoc insultare, magis illis, quos an-
 te citauimus, nempe Origeni, Basilio, Athanasio, Eusebio,
 Cyrillo, Chrysostomo, Cypriano, Ambrosio, Hieronymo,
 Augustino, qui tam cæci fuerant, ut hunc quem iam Luthe-
 rus errorem arguit, deprehendere nequiuissent, imo uelut cla-
 rissimam ueritatem amplexabantur. At multo magis adhuc
 insultandum fuit Ignatio, Policarpo, Clementi, Gregorio
 Nazianzeno, Dionysio, Egesippo, Philoni, Eusebio, cæteris
 q̃ uiris apostolicis, qui quum essent apostolis ipsis contempo-
 ranei, nihil docere debuissent ecclesiam, nisi quod ab aposto-
 lis ipsis accepissent. Maxime uero omnium insultare Luthe-
 rus debuit sancto spiritui, qui in ecclesia residet, propter hoc
 missus, ut eã ducat in omnẽ ueritatẽ. Permisit tamẽ hunc, ut
 ille putat, errorẽ pestilentẽ, etiã protinus ab ipsis ecclesiæ pri-
 mordijs, exoriri pariter & per tot annos centenarios ad hũc
 usq̃ diem per omnes christianorũ ecclesias in tantũ animarũ
 discrimen perpetuari.

XVII

Cæterũ hoc sacro spiritu si Lutherus afflatus esset, quo nõ
 est dubiũ priores omnes patres quos ante memorauimus in-

Contempo-
ranei aplis

Iohan. 16.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXII.

spirati fuerunt, non aliud saperet, q̄ illi, præsertim quū idip̄m unanimiter, & sentiant, & dicant om̄es, ut multo iustius hic insultandū esset Luthero, qui sp̄etis tot & tā eximjs patribus & eisdem spiritu sancto plenis, proprii capitis deliramenta se ctatur. Insultan dū esset, & iure quidem, ipsis sacerdotibus, si nomenclaturā hanc quā non arrogarunt sibi, sed a tot sanctissimis, & h̄sdē eruditissimis patribus ante traditā acceperunt, iā propter insanissimi hominis phreneticas furias deponerent. Sufficere potest cuius, non prorsus improbo, q̄ in scripturis noui testamenti, uelit nolit Lutherus, apertū discrimen inter pastores & gregem traditur, hoc est, inter præsides & plæbē, q̄q̄ pastorum ipsorum ordinationibus rite factis, deus infallibiliter assistit, gratiam impertiens & institutionē approbans. Nam ita (quantum ad rem ipsam attinet) abunde satis constat omnibus, quantumuis Lutherus inaniter de uoce contendit. Fit & istud item dilucidū cunctis, nempe non ab hominibus id muneris fuisse confectū, aut per Satanam erectū, sed auctore spiritu diuinitus institutum.

Sacerdotiū diuinitus institutum est

XVIII

¶ Nec mouere quēq̄ debet, q̄ de sacerdotibus sub hoc nomine, tā rara sit facta mētio. Nā si quis accurate singulas istiusmodi appellatiōes discutere uelit, desyderabit in ipsis noui testamēti scriptorib⁹, exactiorē haud dubie diligētia. Inueniet em̄ eos in hac parte fuisse parū curiosos, multaq̄ posteris, per uiuæ uocis traditionem, magis q̄ scriptis reliquisse. Quæ res ut dilucidior fiat, aliquot exempla producā.

Nō oīa posteris p̄ scripturas tradita.

Voces istæ, ministerium & minister, q̄q̄ omni christiano cōmunes uideri possent, quēadmodū in ipso nouo testamento non semel usurpantur, tamen eadē apostolis, ep̄is, & presbyteris peculiariter tribuunt, atq̄ id creberrime quidē. Sic em̄ 2. ad Timoth. 4. scribit Paulus. Ministetium tuum imple. Et ad Collossen. 4. Dicite Archippo. vide ministeriū quod accepisti in domino, ut illud impleas. Et actorum. 1. Ut accipiat sortem ministerij huius. In his locis non de generali ministerio quod singulis Christianis erat commune, sed de peculiari quod ad solos apostolos, ep̄os, atq̄ presbyteros attinet sermo fit, haud dubie. Id quod etiam apertius claret act. 13. ubi de

Ministerij noui ministerij quibus cōpetat.

CONGRESSVS TERTIVS

Sacrificiū al-
taris liturgia
dicitur

prophetis & doctoribus Antiochiensibus agi. Ita uetus ha-
bet translatio. Ministrantibus aut illis dño & ieiunantibus.
Erasmus ad hunc modū traduxit. Quū aut sacrificarent dño
ieiunarentq. Nā *Δετρούγιδ*, propriū est operantiū sacris, id qd
ad solos spectat sacerdotes, Quo fit ut sacrificiū altaris litur-
gia sæpenumero uocetur a patribus.

Presbyteri nomen, etiā iuxta uim uocis, cōmune omnibus
est natu grandioribus, quēadmodū & Paulus apud Timothe-
I. Timo. 5 um illud usurpat dicēs. Seniorē ne seuitus obiurges, sed adhor-
tare ut patrē, iuniores ut fratres, mulieres natu grandiores ut
matres. Hic aut pro seniore, græca uox est presbyter. Verun-
tamen eiudē uocis peculiaris usus aliud quiddā & apud eun-
Tit. I. dē Paulū significat, scribens em̄ ad Titū ait, Huius rei gratia
reliqui te in Creta, ut constituas oppidatim presbyteros, hic
certe, nō ætatē presbyter, sed dignitatē significat. Neq; enim
Titus potuit cuipiā annos adijcere sed honoris gradū.

Adde, q; tam ipse Titus, q; etiā Timotheus natu iuniores
erant. Nā hoc de Timotheo Paulus testat, quū dicat. Nemo
I. Timo. 4 tuā iuuentutē despiciat, & tñ ambos cōstat fuisse presbyteros

Similiter episcopi presbyteriq; nomina sæpe confundunt,
& iudē episcopi uocati, qui presbyteri fuerant. Id quod ex a-
ctis. 20. perspicuū est, ubi tradit, q; Paul⁹ a Mileto, missis E-
phesum nuncijs, accersuit presbyteros ecclesiæ, ad quos quū
peruenissent, habita proluxa oratione, tandē subdit. Attendi-
te uobis & cuncto gregi, in quo uos spūs sanctus posuit epōs
ad regendū ecclesiā dei, quā acquisiuit sanguine suo. Ecce i-
Epi & presby-
teri nomina
confunduntur
dē ipsi, qui paulo ante dicti sunt presbyteri, iam epōs uocat,
quos & affirmat a spū sancto positos ad regendā ecclesiā dei.
Nō oēs chrīa-
ni regunt ecc-
lesiā
Nec istud certe christianis omnibus commune fuit, nimirum
ut regerent ecclesiā dei.

Apostolorū item nomenclatura, si uim uocis expendas, cō-
munis est &. 70. discipulis. Quē in modū Iohannes usurpat
Iohan. 13. eā, quū dicit. Non est ap̄lus maior eo, qui misit illū, Nā ap̄lus
idem est quod missus, &. 70. quoq; mittebant, uti Lucæ. x. sa-
tis apertū est. Cæterū peculiaris hui⁹ uocis usus in multo pau-
tio rescōpetebat, id quod nemini non est cōpertissimū

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXIII

Possumus & alia ad hunc modū haud pauca memorare, sed hæc opinor sufficiunt, ut quiuis intelligat de nomenclaturis istiusmodi non esse scripto satis exacte definitū, sed earum clariorem distinctionem, ex his quæ uiua uoce tradita sunt, necesse sit potius esse petendam.

¶ Q. si quis ex mere negatiuo, nimirū ex eo, q̄ nusq̄ uocati sint ab apostolis sacerdotes, contendat esse colligendum nullos eiusmodi fuisse sacerdotes, ita nos facile colligemus Iohannē Euangelistā existimasse, nullū inter ap̄los & discipulos fuisse discrimen. Nam ille per totū Euangelium suū nusq̄ apostolorū, sub hoc nomine, mentionē facit. Et tamen crebro de his ip̄is loquit̄, q̄ fuerant apostoli, nusq̄ eos nominans apostolos, sed discipulos dūtaxat. Quid ergo? Num propterea nihil discriminis inter ap̄los & discipulos fuisse credidit? Non consequitur. Sic pariter & de noui testamenti scriptoribus dicendū est, q̄ quanq̄ hi de sacerdotibus, sub hoc nomine nullā fecerint mentionē, non oportet, ob id nihil inter sacerdotes & reliquos interesse christianos. Nā de illis ip̄is abunde sub alio nomine meminerunt, nempe quoties de presbyteris & episcopis habebatur sermo.

¶ Nec mirum cuiq̄ esse debet, si postea spūs diuersum inter hos gradū esse uoluerit, quandoquidē huiusce rei tā euidens exemplar ante per Christū in euangelio fuerat exhibitū. Neq̄ em̄ frustra Christus diuersum gradū instituit duodecim apostolorū a 70. discipulis, & rursum eorundē 70. discipulorū a reliqua turba. Q. si Christus tantū discriminis in illo pusillo grege necessariū fuisse duxerit, quis nō aduertit hoc multo magis in toto christianorū cœtu qui mox postea supra stellarū numerū excreuit, oportuisse fieri. Rectissime igit̄ & non absq̄ sacri spūs instinctu successisse apostolis credendi sunt hi quos ep̄os & maiores sacerdotes uocamus, nimirū q̄ hi primū in ecclesia gradū obtineant. Septuaginta uero discipulis, illi q̄ presbyteri minoresq̄ sacerdotes dicunt̄, q̄ & secūdi gradus tenent formā. Nā debuit hæc ueritas, quæ per Christum instituta fuit in ecclesia perpetuari, sic ut semper essent quidā, qui referrent ap̄los, alij qui septuaginta discipulorū formā ex-

XIX

Ap̄li nomen
nō a Iohanne
ponitur.

XX

Sacerdotū dī
uersi gradus
necessarij
Lucæ. x.

Ep̄i succedūt
ap̄stolis.

Sacerdotes
sunt discipu-
lorum succes-
sores.

CONGRESSVS TERTIVS

XXI

Argumenta ne
gatiua sunt in
ualida.

Iohan. 16

I. Corin. 7.
& alibi

Paulus multa
addidit testa-
mento Christi.

Multa absq;
scripturis re-
cepta sunt.

primerent. Nec adeo quisq; opinor, hæreticus est, ut neget istā graduū uarietate, a Chro institutā, eandēq; deinceps ab apostolis usurpatā fuisse. Quod si fateat, iam cōsequens est, ut cōcedat hos gradus, haudquaquam singulis de plebe cōgruere, sed his dūtaxat, qui legitime fuerint ad ipsa munera per ecclesiæ præsidēs asciti, pariter & ordinati.

¶ Quæ uero sequunt in Luthero quantū ad hūc impetum spectat nullius ponderis sunt, neq; responsione digna, de hoc certus esto lector, qd nihil contra sacerdotiū afferre Lutherus potest, præter argumenta negatiua, quæ nihil penitus apud eruditos efficiūt. Verū quidē est qd testimonia quædā ex scripturis profert, quæ sonare uident nihil scripturis adiiciendū esse, neq; testamento Christi quicq; superordinandū. Quæ si uera forent iuxta Lutheri mentē, iā nō uere dixisset Christus Multa habeo uobis dicere, quæ nō potestis portare mō. Nam si nō ante suam ascensionē omnia dixit eis, quæ dicenda fuerant, quū palam sit eū ante mortem testamētū suū condidisse, qd ambigere pōt alia plurima Christū reliquisse supordinanda. Adde, qd si Christus nihil suo testamento uoluisset adiici, cur postea misit spm ut nos in omnē induceret ueritatē? Præter hæc cur Paulus nō semel adiicit de suo dicens? Hæc ego, nō dñs. Cur præter scripturas, multa tradidit obseruāda, quæ admodū. 2. ac Thessa. 2. testat dicēs. Itaq; fratres state & tene te institutiones quas didicistis, siue per sermonē, siue per epistolā nostrā. Et. I. ad Corin. II. de eucharistia loquens. Cetera (inqt) quū uenero disponā. At hæc cetera, nusq; scripta sunt. Sed hac de re satis copiose locuti sumus alibi, nimirū ubi cōfutam⁹ Lutheranos articulos nona ueritate. Nō sic ergo debēt intelligi scripturæ, quæadmodū eas inuertit Lutherus, nēpe, qd nihil oīno præter sacras lras admittendum sit, nec eis quicq; adiiciendū, quū & per aplos multa sint absq; scripturis tradita multaq; saluberrime per eorū successores adiecta. Sed ita potius intelligamus nihil esse cōtra scripturas recipiendū, aut quicq; quod cū eis pugnet adiiciendū quouis pacto. Vides ergo lector Lutheri primū impetū, de quo tantopere pridē gloriatur, iam humi iacere eneruatum & exossatum, roborisq; penitus

tus omnis expertem. Quare nunc ad secundum impetum veniamus.

¶ Cōfutant̃ rursus auctoritates qbus Lutherus pugnat aduersus peculiare sacerdotiū qd ex diuinis scripturis asseritur.

XXII

PRo secundo impetu, quē & æque fortē Lutherus iactitat. Primo producit Paulū ad Roma 12. Obsecro uos per misericordiā dei ut exhibeatis corpora uestra, hostiā sanctā, uiuentē, placentem deo, rationabile obsequium uestrum.

Hoc testimonio docet quēq; christianū sacerdotē eē, quē admodū & rex est, nō ut alios regat, aut sacra cōferat alijs. At nos de sacerdotib⁹ cōtēdim⁹, q pascūt, regūt, et sacra ministrāt alijs. Quare nisi probet Lutherus, q quisq; chřianus ius habet cæteros regēdi, aut sacra cōferendi cæteris, nihil facit.

Alterū ex Petro testimoniū profert, nimirū hoc ip̃m, qd añ protulit impetu superiori. Et ipsi tanq̃ uiui lapides sup̃ædificamini in sacerdotium sanctum offerentes hostias spirituales acceptabiles deo per Iesum Christum.

Et hoc itē cōcessim⁹ unicuiq; chřiano dictū eē. Atq; hoc mō quēq; christianū sacerdotē esse sed sibi, non itē cæteris quēadmodū illi sunt, pro quibus iam est controuersia.

Tertiū testimoniū ex David, quod & triplex facit pro triplici genere sacrificiorū. Sacrificiū deo spūs contribulatus. Immola deo sacrificiū laudis. Sacrificiū laudis honorificabit me. Sacrificate sacrificium iustitiæ.

Et hæc, nihil repugnamus, quin pro singulorū sacrificijs accipiant, tamen si nō desint qui per iustitiæ sacrificiū, hic intelligant sacrificiū Eucharistiæ, q paulo post, frumenti uiniq; de quibus hoc sacrificiū a sacerdotibus cōficitur, facta sit mentio Sed ob istud minime contendam.

Quartū ex Paulo, Per ip̃m ergo offeram⁹ sacrificiū laudis, semp deo, id est fructū labiorū confitentiu nomini eius.

Et hoc iam diximus christianis omnibus esse commune

Quintū ex Osea. Omnem aufer iniquitatē & accipe bonū & reddemus uitulos labiorum nostrorum.

CONGRESSVS TERTIVS

Et hoc pro sacrificio laudis, quod singulorum est

“ Sextū iterū ex David. Disrupisti uincula mea tibi sacrificia
 “ bo hostiam laudis.

Et pro sacrificij genere superius ex eodē propheta testimo-
 niū attulit. His testimonijs putat Lutherus se fortiter impeti-
 isse. Sed uides lector q̄ incruentus sit is impetus. Nihilo certe
 maiorē intulit plagā, q̄ telū ab infantulo missum. Et tñ ouati-
 onē facit, perinde ac si cunctos, hoc fudisset impetu.

XXIII

“ ¶ Hic iterū (inquit) urgebimus & insultabimus papistis, ut
 “ proferant etiam pro sui sacerdotij sacrificio, unum iota aut a-
 “ picem e scripturis. Agite uos inclyti sacerdotes Baal, inuoca-
 “ te deum uestrum.

Pape quantā audio blasphemiam? Quisquis dei sacerdotes,
 sacerdotes Baal uocat, haud dubie Baal deum facit.

Lutheri blas-
 phemia.

Quū igit congressu superiori palā ostendimus, tū ex uere-
 ri, tū ex nouo testamento, ap̄los & eorū successores dei sacer-
 dotes esse, manifeste blasphemus esse Lutherus cōuincit, qui
 sacerdotes Baal illos adeo contumeliose uocat.

“ ¶ Et pergit tamen adhuc Lutherus etiā illudere deo. Inuo-
 “ cate (inquit) deū uestrū. Forte est in itinere aut certe dormit.
 “ Deus est em̄ & audiet. Dicite ubi scriptū sit missas esse sacrifi-
 “ cia: ubi docuit Chr̄s panē & uinū cōsecratū offerre deo.

De missis q̄ sint sacrificia pluribus egimus, respondendo
 Lutheri cauillis aduersus illustrissimū regē, ex quib⁹ (opinor)
 dilucidū est missas esse sacrificia. Cæterū ubi Christus panem
 & uinū consecratū obtulerit deo, secundo congressu satis ab-
 unde monstrauius, ut nihil habeat Lutherus quod illis og-
 ganniat. Et quanq̄ apostoli sub hoc nomine mentionē sacer-
 dotū nusq̄ faciant, cuius rei rationē nos ante reddidimus, ta-
 men sub alijs nominibus sæpenumero meminerunt. Nā eos
 haud dubie. I. Petri. 5. presbyteros uocat, quos & in hunc mo-
 dū alloquit̄ dicens. Pascite quantū in uobis est gregē Chr̄i cui
 rā illi⁹ agētes. Quæ uerba nullus æquus iudex ad singulos di-
 ci christianos intelliget, quū inter pastores & gregē apertum
 statuunt omnes discrimen.

Sacerdotes
 sunt p̄byteri.

Hos etiā Paulus, ecclesiæ præsides uocat ad Hebr. ultimo.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXV

populū alloquens. Parete his qui præsunt uobis, & cōcedite. Si quidē illi uigilant pro animabus uestris tanq̃ rationē reddi-
turi. Et hic manifeste Paulus discriminat illos a plæbe, conte-
stans eos rationem reddituros pro animabus plæbis.

Sacerdotes
dicūt p̃fides

Sacerdotes a
plebescernūt

Tit. I.
I. Tim. 5

Huiusmodi presbyteros Paulus Tito mandat, ut oppida-
tim constituat. Et apud Timotheū affirmat duplici honore di-
gnos esse, modo bene præsuerint.

Hos & idē Paulus, dei cooperarios uocat, hoc est coædifi-
catores & agricolas. Plæbē uero ipsam ædificationē, & agri-
colationē appellat. Sic em̃ de se & sui similibus dicit. Dei coo-
perarij sumus. At quod ad plæbē attinet, subdit. Dei ædifica-
tio dei agricolatio estis. Nā illorū officiū est ædificare & agri-
colare plæbē. Habent em̃ potestātē (ut alibi testat̃ Paulus) in
ædificationē non in destructionē. Et sunt agricolæ quibus iā
dñs uineā suā locauit, de quibus apud Matthæū dicitur. Et ui-
neā suā locabit alijs agricolis, qui reddent ei fructū temporib⁹
suis. Nec est cuiq̃ ambigū, quin olim sacerdotes ueteris le-
gis erant agricolæ uineæ dominicæ. Quāobrem & agricolæ q̃
bus iā locatur eadē uinea, quid aliud erunt q̃ nouæ legis sacer-
dotes? Isti procul dubio quū ordinabant manuū impositione
gratiā acceperunt, sicut olim in ordinatione sua Timotheus
accepit, & sicut illi, qui per Paulū & Barnabā precantes, & ie-
iunantes, impositis manibus ordinabant. Nā ad cunctos eius-
modi spectant Pauli uerba, quū Ephesinos presbyteros in u-
nū conuenerat. Attendite (inquit) uobis & cuncto gregi, in
quo uos spūs sanctus posuit epōs ad regendū ecclesiā dei quā
acquisiuit sanguine suo. Ecce presbyterorū horū ordinatio,
spiritui sancto, non hominibus ascribit̃, quandoquidē ait spiri-
tū sanctū illos posuisse ad regendū ecclesiā dei. In quibus uer-
bis & luculenta sacerdotū ac plæbis innotescit differentia.

I. Cor. 5.

2. Cor. x.

Mat. 21.

I. Tim. 4.

Act. 13

Act. 20.

Ignosce mihi lector, q̃ toties hæc inculcem, quū huc ade-
git me gloriosa Lutheri iactantia, nimirū ut his toties recens-
tis, & inculcatis contundā, si fieri potest impudentissimā ip-
sius arrogantia, qui tā perfricta fronte nihil discriminis inter
plæbē & sacerdotes esse contendit, quū facta sit tamen ubiq̃
plusq̃ apertissima discriminatio. Quis em̃ usq̃ adeo stupidus.

XXIII

CONGRESSVS TERTIVS

Appellatiōes
plebis & sacer
dotū diuersæ

Epilogus

est ut non intelligat aliquid esse discriminis inter vineā, & vineæ cultorē, inter agrū & agricolam, inter ædificium & ædificatorem, inter pastores & gregem: inter eos deniq; qui regunt & alios qui reguntur. Quamobrem quū ubiq; legamus in nouo testamento plæbem appellari vineas, agros, ædificia, greges, ac subditos: cōtra uero, quos ante diximus inter Christū & plæbē sequestros fuisse, uocari uinitores, agricolas, ædificatores, pastores, præsides, & rectores: quis non apertissimā plæbis & presbyterorū cernit differentiā. Quoniā igitur eosdem clarissime demonstrauiamus, tam ex nouo q̄ ex ueteri testamento sacerdotes esse, rationes item & scripturas quas Lutherus in contrarium attulit aperte confutauimus, non est q̄d iam a nobis quisq; exigat amplius, quū abunde sufficiant ad secundū impetum retundendū ista quæ iam diximus.

¶ Confutātur prætensæ rationes quibus docendi munus singulis Christianis commune asseritur.

XXV

Intentio
auhtoris

Pro tertio demū impetu, quē contra sacerdotiū Lutherus iaculat, nihil est necesse ut diu moremur lectorē, quū in hoc non aliud conetur Lutherus, q̄ ut ostendat docendi ministeriū cōmune esse cuius de populo. Sed quū hoc ipsum etiam sub impetu primo, magno conamine molitus sit, nimirū ut quisq; christianus sibi ad doctrinā sufficeret: nosq; illud conamen ibi reppulerimus, iā nihil opus fuerit pluribus ad hunc impetū conterendum. Ad nugas, ad conuitia, & ad ea quæ nihil ad instituti probationē conferunt, non respondebimus, tantū ea refellemus, quæ specie aliquā efficacis argumēti præ se ferunt. Sic igitur pro suo more Lutherus iactitat.

“ Primū inuictis scripturis firmabimus, legitimū illud & unicū uerbi ministeriū esse cōmune omnibus christianis, sicut & sacerdotiū & sacrificium. Dicit em̄ Paulus, 2. Corinth. 4. “ Qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti, non literæ, “ sed spiritus. Hoc em̄ de omnibus christianis dicit, ut omnes “ faciat ministros spiritus. Est autem minister spiritus, is qui tra

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXVI

dit uerbum gratiæ, sicut minister literæ qui tradit uocem legis. Hoc Moysi erat, illud Christi est.

Hic Paulum introducit. 2. ad Corin. 3. sic dicentem. Qui idoneos fecit nos ministros noui testamenti, non literæ, sed spiritus. Et hoc contendit ad singulos Christianos pertinere, & pro singulis fuisse dictum. Respondemus palam esse Paulum se asseruisse, capitulum illud attentius legenti, non de cunctis id fuisse dictum idoneū eū esse dictum Christianis, sed Paulum hoc de sua ipsius persona fuisse locutum. Quæ res perspicua fiet ex initio capituli. Sic enim exorditur. Incipimus rursus nos ipsos commendare. Num egemus ut nonnulli commendatiōis epistolis? Epistola nostra uos estis inscripta in cordibus nostris, quæ intelligitur & legitur ab omnibus hominibus, dum declaratis quod estis Epistola CHRISTI subministrata a nobis, inscripta non atramento, sed spiritu dei uiuentis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnis.

Hactenus (opinor) nemo dicet mutatā esse personam Pauli, sed hæc de suo ministerio, quod erga Corinthios gesserat, fuisse locutū. Et pergit adhuc de eodem differere ministerio. Nam continenter sequitur. Fidutiam autē habemus per Christum erga deum, non quod idonei sumus, ex nobis ipsis cogitare quicquid, tanquam ex nobis ipsis, sed omnis idoneitas nostra ex deo est, qui & idoneos facit nos ministros noui testamenti, non literæ, sed spiritus. Et hic ut cernis de Euangelij ministratiōe loquitur, qua conuertit Corinthios ad fidem. Sed hoc attende quæ so lector, quanta sit impudentia Lutheri, qui locū Pauli uertit Paulū. tam apertū non erubescit inuerrere. Quid iam sperabimus illū fecisse in obscurioribus locis, qui sic detorquet apertissimum. Non est ergo mutata persona Pauli quum idem ipse Paulus, qui superiora protulit de sua ipsius persona, iam sequentia quoque de seipso pronunciauit.

Adde, quod sequenti ca. sic scribit, Propterea cum ministeriū hoc habeamus, ut nri misertus est deus, haud degeneramus, sed reieciamus occultamētā dedecoris, non uersantes per astutiā, neque dolo tractantes uerbum dei, sed manifestatiōe uitæ cōmēdantes nos ipsos apud omnē conscientiam hominum in conspectu dei. Quod si

CONGRESSVS TERTIVS

adhuc uelatū est euangeliū nostrū, in his quæ pereunt uelatū est. Ecce pergit adhuc populus de ministerio suo loqui, quod erat sibi cōmissum gentiū docendarū gratia. Quare tantū abest ut is locus quicūq; faciat pro Luthero, ut etiā plurimū aduersetur ei. Nā ut hic de ministerio doctrinæ euangelicæ sibi delegato gloria, ita passim hoc ipsum in omnibus ferme facit epistolis. Habet identidē & in priori eplā cap. 4. similia quædā uerba quū dicit, Sic nos existimet homo, ut ministros Christi & dispensatores mysteriorū dei. Quæ profecto neutiq; intelligenda sunt de singulis Corinthiis fuisse dicta, sed de Paulo I. Cor. 4 & Appollo dūtaxat, quēadmodū inferius aperte Paulus docet inquit. Hæc autē fratres per figurā transtuli in me ipsum & in Appollo propter uos. Et illos ipsos cap. præcedenti ministros Christi uocat. Quis (inquit) est Paulus? Quis autē Appollo, nisi ministri per quos credidistis. At huius ministerij functio, nō erat singulis de populo cōmunis, quēadmodū (opinor) dilucide superius ostendimus. Falsum est igitur quod Lutherus impudenter affirmat, nepe dixisse Paulū illa uerba de singulis christianis.

XXVI.

¶ Item Petrus dicit omnibus christianis, ut uirtutes annuncietis eius qui de tenebris uos uocauit in admirabile lumē suum. Quis christianorū non est uocatus de tenebris? At huius est & ius & potestas imo necessitas annunciandi uirtutem sese uocantis.

Non opinor his uerbis Petrū hoc fuisse molitū, ut quisq; Sacerdotū est christianus concionaretur plæbi. Nā id pastorum officiū esse manifeste docet ipse Petrus cap. 5. sequenti. Presbyteros (inquit) qui inter uos sunt obsecro qui sum & ipse presbyter, pascite quantū in uobis est gregē Christi, curā illius agētes. Ecce ad presbyteros spectare uult, ut pascant, hoc est doceant, regant & curent gregē, non autē ad singulos de grege. Gregis enim est regi, doceri, curari potius. Sed neq; cuiq; nisi uocato docēdi munus usurpare licet, quantūuis doctus, eruditusue fuerit. Quod & Lutherus ipse testatur in cōmentariis ad Galathas, si tamen uelit agnoscere sua uerba.

¶ Quidā (inquit) nisi doceant, stultissima cōscientia credunt sese

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXVII.

pecuniā domini sui abscondere, & reos esse damnationis. O bone frater, uno uerbo Christus te liberat ab hac quærela. Vi de euangelium quod dicit sic, Vocatis seruis tradidit illis bona sua, uocatis inquit. Quis autē te uocauit? Expecta uocantem. Interim esto securus, Imo si esēs sapientior ipso Solomone & Daniele tamen nisi uoceris, plus q̄ infernū fuge, ne uerbū effundas. Si tui eguerit uocabit te, si nō uocabit, nō te rumpet scientia tua. Hæc Lutherus.

Nemo igitur, etiam Lutheri sententia, ius habet docendi, priusq̄ uocetur. Id quod fusius axiōmate sexto monstraui^{us} ^{Simplices idis} Q, si doctis & eruditis id non liceat, quanto minus indoctis? ^{otæ poti⁹ exē} quales in toto christiano grege non est dubiū quin sint innu^{er} plo q̄ uerbo meri. Non hortatur itaq; Petrus illis uerbis nnumquēq; christi^{docebunt.} stianum, ut publice doceat euangeliū Christi, sed uita potius & conuersatione Christū annunciet, quemadmodū & subdit ^{I. Petri. 2.} continenter, Conuersationē (inquit) uestrā habete honestam inter gentes, ut in hoc quod obtrectant uobis quasi maleficis ex bonis operibus æstimantes uos, glorificent deum in die uisitationis. Et istud certe est annunciare uirtutes eius, qui de nebris eos uocauit in admirabile lumen suū. Nihil ergo locus ille Petri Luthero suffragatur.

XXVI

¶ Hoc quidē fieri debere concedimus, ne simul multi loquantur etiam si omnes eandē loquendi potestatem habeant. Nam & Paulus erat dux uerbi, Act. 14. quo loquente Barnabas tacebat. Sed nunquid ideo Barnabæ non erat ius & necessitas loquendi?

Quāq; Barnabæ fuerat ius & potestas docendi, nimirū q̄ is a spiritu sancto segregatus in id ministerij fuerat una cū Paulo, non tamen oportet ut singuli christiani, qui nec ita missi, sunt, nec docendi gratiam acceperunt, ius habeant & docendi potestatem.

Oportet inquit iuxta apostolū. 1. Corinth. 14. omnia honeste & secundū ordinem fieri in nobis. Sed per hoc æqualitas ministerij non tollitur, imo confirmatur. Ideo em̄ necessarius est ordo loquendi, quod omnes potestatem habent loquendi. Si em̄ unus tantum haberet potestatem loquendi, quid de or

K

CONGRESSVS TERTIVS

et dīne necesse esset prācipere?

Ordinē loquēdi Paulus fieri uoluit ubi plures essent docto-
res & prophetæ, quēadmodū in magnis oppidis cōmuniter
erant, pręsertim Corinthi, q̄ fuit Achaia metropolis & em-
poriū totius Asiae celeberrimū. At illud neutiq̄ efficit, ut sin-
XXVIII guli oppidanorū parem haberent docendi potestātē.

¶ Sed uideamus eum locum apostoli totum, qui papistica
“mendatia, de iure docendi & maiortate potissimis fulminib⁹
“conterit, dicit itaq̄. Siue lingua quis loquitur, secundum du-
“os, aut ut multū, tres, & per partes, & unus interpretet. Qui
“si non fuerit interpret, tacet in ecclesia, sibi autem loquatur &
“deo. Prophetæ autem duo aut tres dicant & cæteri dijudicēt.
“Quod si alij sedēti reuelatum fuerit, prior taceat. Potestis em̄
“omnes per singulos prophetare, ut omnes discant & omnes
“exhortentur. Hæc Paulus.

Is locus fulmen quoddā potissimū Luthero uidetur, & ex
parte credo, quū ipsum prorsus excæcauerit, ne queat cerne-
re ueritatem. Nam satis dilucide superius ostendit Paulus, nō
I. Cor. jz omnium esse docere aut prophetare. Num omnes (inquit) a-
postoli? Num omnes prophetæ? Num omnes doctores? At
essent profecto singuli doctores, si ius & potestatem haberēt
docēdi. Sed ut donemus hoc Luthero, ius eos habere docēdi,
palam est tamen eos haud aliter id habere q̄ quum indoctus
Corinthij qui quispiam cathedræ præficitur, is utiq̄ docendi ius habet, ue-
dā indocti fu runtamen quum ipse doctrinæ sit expers, palam est eum do-
erunt, cere non posse. Tales autem plariq̄ fuerant inter ipsos Co-
rinthios. Quam rem & Paulus eiusdem epistolæ cap. 3. lucu-
lenter aperit inquit. Et ego fratres non potui loqui uobis
ut spiritualibus, sed loquendum fuit ut carnalibus, ut infanti-
bus in CHRISTO lactis potu uos alui, & non cibo. Non
dum enim poteratis, sed nec nunc quidem adhuc potestis. Ec-
ce quales erant complures Corinthiorum, utiq̄ carnales &
infantes in CHRISTO, qui necdum fuerant alendi. Et
hos tamen LVTHERV S impudenter contendit alios
docere potuisse, quum ipsi nondum ualuerint percipere quæ
docerentur.

¶ Vos idola papæ hic cōpello, quid contra hæc mutire pote-
stis? Paulus dicit, oēs posse prophetare, & per ordinem, unus
post aliū potest loqui, adeo ut sedens & audiens, si quid reue-
latū ei fuerit, surgere possit, & prior loquens debeat ei cedere
& tacere, tū quicūq; sunt, qui loquunt, sub iudiciū audiētū lo-
qui, & eorū authoritati subdi debent.

Paulus de prophetis loquit & prophetare potētibus, nō de
cæteris, qui neutiq; prophetandi munus acceperint, quales et
plurimos in eo populo fuisse iam ex eodē Paulo monstraui-
mus. Illos ergo qui prophetæ fuerant & prophetare norunt
Paulus uoluit per ordinē prophetarent, nisi forte cuipiā esset
quicq; reuelatū, quod & crebrius illo tempore fieri contigit.
In quo casu uoluisse uidetur Paulus, ut ordine intermissio, is a
cæteris audiretur, priori qui loquebatur iam tacente. Sed quid
hoc ad Romanum pontificem? nisi forte quisq; in concilio, u-
bi ipse pontifex præsens est, reuelationem acceperit de nego-
cio quopiam, quod tunc in ipso cōcilio forte tractatur. Tum
certe nemo negat illum audiri debere ab omnibus, etiam ab ip-
so pontifice, & dī iudicari, num a deo reuelatum sit, quod in
medium attulerit.

I. Cor. 12

I. Cor. 14

Papa audiet
reuelationes
narrantem

XXX

¶ Vbi nunc est os tuum impudens, & bucca blasphemæ
pelagii? qui crepasti immani superbia. vbi est maioritas ibi est
mandandi authoritas, cæteros manet obediendi necessitas.
Scilicet Satan ipse per os tuum aduersus Christum in Paulo
loquentem, hanc rabidam uocem euomit. Christus te & tua
omnibus subiicit, authoritate diuina dans omnibus & loquē-
di et iudicandi potestatem, tu uero temeritate propria, omnes
subiicis tibi, & eleuaris super omnes solus sicut lucifer, arro-
gans soli tibi ius loquendi & iudicandi. Igitur omnes christia-
ni ius & officiū habent docendi ut rumpatur Behemoth cum
uniuersis squamis suis.

Mera conuitia sunt hæc nec ulla responsione digna. Nisi
esset in ecclesia mandandi authoritas, nunquam dixisset Pau-
lus. Obedite præpositis uestris, & subiaceite illis. Et rursum,
qui bene præsunt presbyteri duplici honore digni habeantur
Et ad Philipp. 2. Qui huiusmodi sunt, eos in præcio habete.

Hebr. 13.

1. Timo. 5

CONGRESSVS TERTIVS,

I. Thessa. 5.

Superioritas
in papa est

Lutherus am-
bit superiorita-
tem

Conuitia in
Lutherum re-
geruntur

XXXI

Ad Thessalonicenses quoq; sic ait. Rogamus uos fratres, ut agnoscatis eos qui laborant inter uos, & qui præsunt uobis in domino, & admonent uos, ut habeatis illos in summo precio. Neq; aliud unquā præcepit Paulus, imo non semel de sua potestate, pariter & aliorū obedientia sermonē facit. Oportet e- quidem in ecclesia maioritātē esse pariter & mandandi autho- ritatē. Quæ si concedatur alicubi, maxime omnium conuenit ut in summo collocetur pontifice. At hanc omnibus adime- re studet Lutherus, ut solus ipse regnare uideatur. Nam aut ego uehementer fallor, aut ipse, quod pontifici obijcit, sibi u- ni cunctos quærit subiiciendos. Et quomodo non id quærat, qui rudis & ignaræ plæbis iudiciū tot sanctissimorū patrū in- terpretationibus anteponat. Plus eī apud illum ualet iudici- um uulgi, nimirū q; hi Lutheranam factionem approbent, q̄ tot sanctissimorū patrum una concorsq; sententia, q; per eam cuncta Lutheri dogmata penitus explodantur. Quamobrem si quis priora conuitia regerere uelit in Lutherū, tam apte qua- drāt, ut i neminem alium congruentius. Os impudens, bucca blasphemā, immanis superbiæ crepitus, lingua per Satanam incensa contra Christū in Paulo loquentem, uomitus rabide uocis, temeritas cupientis omnia sibi subiici, ambitio plus q̄ lu- ciferina, qua super pontificē & patres omnes eleuari studet, ar- rogantia supra modum, qua impudentissime fretus, omnium, quantumuis aut eruditione aut sanctimonia præditorum, iu- dicia contemnit. Et demū ut uerus Bohæmoth sycophantiæ squamis impenetrabilibus operitur. Sed nos a conuitijs absti- nendum duximus.

“ Consequens est ut illud Christi, qui uos audit me audit,
“ non maiore fide, ad suā tyrannidē traxerint, quā illud prophe-
“ tæ. Nolite tangere christos meos, Propheta eī loquitur de
“ christis dei, dū dicit, Christos meos, id est quos deus unxit un-
“ ctione sua, & sanctificauit spiritu sancto. Papistæ trahunt ad
“ christos papæ & episcopos, qui unguntur oleo isto corrupti
“ bili in summis digitis tantum. O flagitia papistica in diuinas
“ uoces. Christi dei sunt omnes sancti Christiani, & papa facit
“ christos dei, eos qui lupanaribus & speluncis latronū seruiūt.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXIX

Certū est prophetam hic ad literā de tota gente Iudæorū loqui, in qua quū erant duæ partes, altera sacerdotū qui fuerant uncti, altera plæbis: quæ non ungebatur: omnes tamen christos, hoc est unctos, propheta uocat, propter mutuā inter se cōmunionem. Nec tamen ob id eius offensā, qui uim inferret cuius de uulgo, paris culpæ fuit apud deū, atq; si sacerdotem percussisset. Sic & de Christianis similiter existimandum est, de quibus iuxta spiritū hæc uerba sunt accipienda. Quum sint inter illos & populus & sacerdotes, quanq̃ omnes sint uncti, & manuū acceperint impositionē, tamen quia sacerdotes bis unguntur, ac geminam manuū impositione consecrantur, iccirco non est dubiū quin pro his districtius iusserit deus, ne tangerentur christi sui.

Prophetae & sacerdotes dicuntur christi

Sacerdotes bis ungūt.

XXXII

¶ Sic cū omnes christianos audiri oporteat, id est, qui Christum loquuntur, Papa trahit ad suos apostolos tantū, qui nō nisi diaboli loquuntur, & qui spernit diaboli, eius Christum spreuisse iudicandus est.

Profecto nisi plane diabolico spiritu fuerit inflatus, nemo tam mendaciter euangeliū interpretari possit, atq; Luther⁹ interpretatur. Nā apertissime Lucas hæc uerba Christū dixisse testatur septuaginta discipulis, quū hos misisset ad prædicandū. Sic em̃ cap. x. scribit. Post hæc aut̃ designauit dñs Iesus & alios septuaginta, misitq; illos binos ante faciē suā in omnem ciuitatē & locū quo erat ipse uenturus, quibus post multas instructiones subdit. Qui uos audit me audit, & qui uos spernit me spernit. Q̃ si cunctis Christianis hæc dicta fuissent, oportet & superiora om̃ia similiter eisdē fuisse dicta. Quare & hoc quoq; dictū est omnibus. Nolite portare sacculū neq; peram neq; calciamenta & neminē per uiam salutaueritis, quod est p̃spicue falsum. Similia tamen uerba Matthæus memorat apostolis dicta fuisse, quū & hi mitterentur ad prædicandū. Qui recipit uos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui misit me. Sed quū utriq; hoc est, tā apostoli q̃ septuaginta discipuli fuerant in uerbi ministeriū missi, quod ad alteros fuerat dictū, potest & de alteris non incōgruenter intelligi.

Nō oībus dicitur est, quos audit, me audit.

Matth. x.

Cæterū quod subinde garrit de Theodidactō prorsus om̃i

CONGRESSVS TERTIVS

Cavilli con- ni ratione caret. Nam quū Lutherus quemlibet e plebe The-
furatione. odidactū esse contendit, consequens est ut is nemini parere de-
beat, neq; quisquā huic aliquid imperare. Stulti igitur Thessa-
2. Thess. 3. lonienses erant, qui præceptis obtemperabant Pauli, quem
admodum & ipse testatur inquiring. Confidimus autem per
dominum de vobis, q; quæ præcipimus vobis, & faciatis &
Philip. 2. facturi sitis.

Stulti Philippenses ad quos ait. Semper obedistis, non tanq̃
1. Corin. 11. in præsentia mea, sed nunc multo magis in absentia mea. Stul-
ti Corinthij, de quibus & dicit. Collaudo vos fratres q; omnia
mea memoria tenetis, & quemadmodum tradidi vobis insti-

Tit. 3. tuta tenetis. Frustra Titum iubet idem Paulus ut admoneat
CHRISTIANOS, quatenus principatibus ac potestati-
bus subditi sint & magistratibus pareant. Frustra deniq; mā-

Acto. 21. darunt apostoli qui Hierosolymis erant, cæteris Christianis,
qui tum absuerant, ut abstinerent a sanguine & suffocato, de
q;bus Chrs nihil tradidit. Verè optime novit Luther⁹, nō om-
nes Lutheranos esse doctos a deo, sed tātum hoc molitur, ut
ipse præ cæteris peculiariter a deo doctus videatur, ac proin-
de nemini subditus, sed superior cunctis habeatur, atq; omni-
um summus.

XXXIII ¶ Post hæc obijcit sibi de mulieribus q; uetitum sit docere.
Quamobrem nec uideri posse uerbi ministerium eis esse com-
mune cum cæteris, quod tamen ipse commune singulis Chri-
stianis esse contendit. Pluribus itaq; probare nititur, q; liceat
mulieribus docere, q; ius docendi commune sit eis cum ui-
ris, tametsi propter impedimenta quædam suum ius suppo-
nant alijs.

¶ Q; si quis dicat. Qua ratione, si mulieres eiusmodi ius ha-
beant, PAVLVShoc ab eis tollere possit. Lutherus hic su-
is fucis hunc locum oblinuit ut non uideatur PAVLV S,
illis ademisse ius docendi simpliciter, sed illic (ut ait) ubi sunt
uiri potentes loqui, ut ne cōfundatur honestas & ordo.

Porh deum immortalem, q̃ nihil pudet Lutherum scriptu-
ras omnes temerare, & ad suam torquere libidinem? Si quis

expendat uerba Pauli, intelliget plane, deum potius q̄ Paulū hāc mulieribus auctoritatem uetuisse. Nam haud multo post præscribit Corinthijs, hoc non hominis, sed dei praeceptum I. Cor. 14. esse. Sed Paulum audiamus. Mulieres (inquit) uestrae in ecclesiis sileant, nec enim permissum est eis ut loquantur quemadmodum & lex dicit. Quod si quid discere uolunt, domi suos uiros interrogent. Nam turpe est mulieribus in cœtum loqui. An a uobis sermo dei perfectus est? An in uos solos incidit? Si quis uidetur propheta esse aut spiritualis, agnoscat quæ scribo uobis, q̄ domini sint praecepta. Ecce lector Paulus hic mulieribus primum indicit silentium, idq̄ non tam suo q̄ legis imperio factum esse monstrat, Non est permissum (inquit) eis ut loquantur, sed ut subditæ sint quemadmodum & lex dicit, hoc est, lex nō permittit eas in ecclesiis loqui. Sic enim. 3. Genesis mulieri dixit deus. Sub uiri potestate eris, & ipse dominabitur tibi. Quod si quis forte roget, num licebit illis, quum Nō sinūt mulieres in ecclesia loqui. dere quauis ambigant, scissitari quospiam? Respondet Paulus. Si quid mulieres discere uolunt, domi suos uiros interrogent. Vides ergo lector tantum abesse, ut eas docere sinat. PAVLVS, ut etiam de rebus necessarijs non patiat eas in ecclesiis quemquā percōtari. Quin & adijcit turpe esse mulieribus in cœtum loqui. Quod si forsā huic admonitioni Corinthij nollent acquiescere, sed morem hactenus ab eis assuetum sequi, tamen quia nec ipsi primi nec soli sint qui Christi religionem amplectuntur, ostendit illos aliarum ecclesiarum ritibus sese conformare debere, & maxime q̄ dei praeceptum sit, quod iam eis tradidit obseruandum. Quis itaque nō plane cernit mulieribus ademptum esse ius docendi publice, quū & eis loquēdi ius p̄cepto dei penit⁹ in ecclesiis auferat

¶ Et tñ adhuc mordic⁹ insistit Luther⁹, ut liceat mulierib⁹ XXXIII. prophetare & docere, pro q̄re nōnulla producit testimonia. Sed aduertēdū q̄ prophetare uarijs modis accipit. Nōnunq̄ Prophetare multifariam accipitur Primo, idē est, q̄ per exuberantiā spūs magnificare deum, hoc modo prophetare dicebantur hi, quibus baptismo suscepto manus imposuit Paulus, quēadmodū in actis cap. 19. traditur. Tunc em̄ communiter omnes ad dilapsū spūs linguis loquebant

CONGRESSVS TERTIVS

- & prophetabant, hoc est magnifica dei locuti sunt, quēadmo
 Secundo dū & act. 2. decimoq; scribit apertius. Alius prophetandi mo
 dus est uaticinari de futuris, & ad hunc modū legitur Agab⁹
 Tertio prophetasse. 11. & 21. act. Tertius prophetandi modus, est scri
 pturas & linguas interpretari, quomodo crebrius apud Pau
 lum usurpatur. Iam ex his facile patebit nihil prodesse Luthe
 Iohelis, 2 ro testimonia quæ protulit. Et primo Iohelis testimoniū, qd'
 producit sic dicentis. Et prophetabunt filiæ uestræ. Petr⁹ do
 cet impletū fuisse quando spiritus sanctus uisibiliter descendit
 in apostolos & cæteros, qui tū credentes aderant in die pente
 Actorū, 2 costes. Sic em scribit cap. 2. hoc est quod dictum est per pro
 Iohel, 2. phetā Iohel. Et erit in nouissimis diebus dicit deus, effundam
 de spiritu meo super omnē carnē, Et prophetabunt filij uestri
 & filiæ uestræ. Sed ita prophetare non erat aliud q̄ dei magni
 fica loqui, quēadmodū iam diximus. Verū istud prophetan
 di genus aliud est ab officio docendi publice.
- Acto. 2 „ Quod subinde recenset de quatuor filiabus Philippi, Ma
 Exo. 15 „ riaq; sorore Moī, Olda quoq; & Dibora, nihil cōtra nos fa
 cit, quū nulla istarum publico docendi munere fungebatur,
 sed uel de rebus futuris uaticinabantur, uel priuatim quosdā
 admonebant.
- Lucæ. I. Cæteræ, uirgo beatissima, quæ dñm Iesum nobis peperit,
 quid mirū, si peculiari priuilegio totā ecclesiā adhuc suo can
 Maria super tico doceat. Quid mirum, si uerbi mater, uerbum ipsum cun
 omnes priui Etis annunciet? Ingentē præ cæteris, hæc singularis & eximia
 legiata uirgo meref prærogatiuā, quæ sola inter cæteras deū enixa
 est. Quare quod huic uni peculiariter donatum est, non debet
 ad cæteras argumento trahi. Væ miseris illis qui uirginis hu
 ius gloriosæ præcellentiā, uel pilo minuere student, quod ta
 Punient Mas men a Lutheranis audio factitatū. Propter quod haud dubie
 riæ laude; mi manet eos ultio diuina, nisi maturius resipiscant: utquūq; fue
 rrit, uel de hac beatissima uel de cæteris, priuilegia paucorū (uti
 Hieronymus ait) non faciunt legem communem
- XXXV ¶ Quod postremo subiicit ex Paulo, falsissimū est. Nusq;
 docet Paulus mulierē debere prophetare uelato uel non ue
 lato capite. Sic em possit & uelato capite docere, quod tamen

omnino Paulus in cætū fieri uetuit. Hoc tamen dicit, q̄ om̄
 nis mulier orans aut prophetans, non uelato capite, dehone
 stat caput suū. Sed hoc longe diuersum est ab illo. Neq̄ enim
 ex hoc infertur q̄ liceat ei prophetare. Stat ergo uerbū Pauli
 qui nec sibi nec scripturis contrarius est, Vetat omnino muli
 eribus, ne quid in ecclesia uiris loquant̄, idq̄ dicit lege præscri
 ptū eis esse, & præcepto dei. Quamobrē & ius publice docē
 di uiros, mulieribus penitus ademptū est. Ex quo & liquet do
 cendi ministeriū non esse christianis omnibus commune, Sed
 iam concludentem Lutherum aduertamus.

I. Corin. 11

I. Corin. 14

XXXVI

¶ Concludimus ergo his robustissimis scripturis confir
 mati, unū esse dūtaxat idq̄ cōmune omnibus christianis in ec
 clesia ministeriū uerbi, q̄ omnes loqui & iudicare possunt, &
 omnes audire tenentur. Et quum scriptura aliud ministe
 riū ignoret, querimus ab idolis papisticis unde habeant suum
 ministeriū illud incōmunicabile omnibus. Agite, prodite ui
 ri papenses, ostendite unum iota scripturæ de ministerio ue
 stro. Haftenus ille.

Intelligis (opinor) iam optime lector, q̄ ex nihilo sic attol
 lit suas cristas Lutherus. Abunde liquet ex superioribus mi
 nisteriū pastoz & præsidū, non esse christianis omnibus com
 mune. Sed adhuc non grauabimur aliud irreuincibile testimo
 niū afferre, quo fiat perspicuū neutiq̄ conuenire mulieribus
 ministerium istud.

Docendi mu
nus nō cōpes
tit mulierib⁹.

Constat utiq̄ multas & egregias scēminas dominū Iesum
 secutas fuisse, quæ etiā post ascensionē eius sancte inter ap̄los
 conuersabant̄. Hæ Christi concionibus & publicis & priua
 tis interfuerunt, perspexerunt miracula, sanctissimā eius uitæ
 consuetudinē contemplabant̄. Et tamen quū asciscendus e
 rat alius in ministeriū Iudæ, mulieres ipsas, quæ fuerant alio
 qui præstantissimæ, Petrus exclusit penitus. Sic em̄ in actis ca
 pi. I. tradit̄. Oportet (inquit) ex his uiris, qui nobiscum uersati
 sunt, toto tēpore quo dñs perpetuā uitæ cōsuetudinē egit no
 biscū &c. Manifestū igit̄ est, non potuisse scēminā ad illi⁹ mi
 nisterij sortē assumi, quandoquidē ex uiris hunc oportuisse de
 lectū fieri Petrus tā aperte doceat.

Luc. 8, 23, 24

L

CONGRESSVS TERTIVS

Cernis ergo lector q̄ nihil profecerit hoc impetu Lutherus, quū nondū ostenderit uerbi ministeriū singulis ex æquo conuenire christianis, sed neq; unq̄ poterit. Quoniā si, quod Lutherus conatur, nullū esset in ecclesia ministeriū, quod non in singulos tam uiros q̄ mulieres ex pari competeret, nō exemisset Petrus mulieres in cooptatione Matthiæ, neq; Paulus easdem in ecclesiis loqui toties uetuisset. Sed hac arte, muliercularum gratiam conciliare sibi studuit.

Adde, q̄ Petrus nō solos eos qui presbyteri cōstituti fuissent, admonuisset, ut gregē pascere, sed indiscriminatim id christianos oēs in cōmuni fuisset adhortatus. Paulus etiā quū & ipse Mileti presbyteros ab Epheso cōuocasset, nō dixisset eis peculiariter. Attendite uobis & cūcto gregi, in quo uos spūs sanctus posuit epōs, ad regēdū ecclesiā dei, quā acquisiuit sanguine suo. Si spūs sanctus presbyteris cōmiserit ecclesiā regēdā, palā est & eos ministeriū quoddā habere, quod nō est gregi cū eis cōmune. Neq; unq̄ spūs, inter illos & gregē fecisset discrimen, si nō aliquo ministerio fungerent in gregē, q̄ gregi uicissim in illos fungi non liceret.

Adiciamus & istud, q̄ quū illius temporis presbyteri, q̄ q̄ per homines manibus impositis ordinarentur, fuissent nihilominus a spiritu sancto constituti, quemadmodum & Paulus hic asseuerat ob regendam ecclesiā, non est dubiū, quin ea, quæ concorditer ecclesiis illi tradiderunt, a spiritu sancto fuisse profecta. Neq; enim credibile est tam celeriter post ipsius spiritus dilapsū, ullum dogma peruersum ab omnibus ecclesiis fuisse receptum.

XXXVII ¶ Testatur equidē Egesippus, Aniceti tēporibus, quem a Petro numerat undecimū, ecclesiā permāsisse uirginē. Cuius uerba si quis forte desyderet, subiungā. Vsq; ad illa tempora (inquit) uirgo munda & immaculata permanfit ecclesia, corruptoribus ueritatis & diuini uerbi temeratoribus, aut nusq̄ omnino extantibus, aut etiā, si qui forte fuerant, in occultis & abditis hiatibus terræ dilitescentibus. Ecce lector nōdum penetrauit in ecclesiā publicus quispiam ueritatis corruptor & diuini uerbi temerator.

Q; diu mālē
rit ecclia in
contaminata.

Simile quiddā & Irenæus, qui Policarpū Iohannis apostoli discipulum audiuit, de Sotheris Aniceti successoris tempore scribit, Aniceto (inquit) successit Sother, qui nunc duodecimo loco ab aplis episcopatus sortē obtinet, & easdē quas apostoli tradiderunt prædicationes diuinæ fidei, integras illibatasq; custodit. At quorsum ista? Nimirum ut intelligamus, illud syncærum incorruptumq; fuisse dogma, quod ab eius temporis scriptoribus unanimiter fuisse traditum. Quum igitur orthodoxi cuncti, qui temporibus ipsis, quicquā scripserant palam testentur, presbyteros uere fuisse sacerdotes, ministeriūq; peculiare super gregem habuisse, quis dubitabit quin istud solidum & ueracissimum dogma sit. Sed age iam istud ostendamus.

Presbyteri habuerūt ministeriū singulare

¶ Cōplures utiq; scriptores, tū græcos, tū latinos recēsumus, nūc solū pontifices memorabimus, qui Petro successerunt. De Clemēte supra diximus. Successit aut huic Anacle-
tus, in cuius decretis ita tradit. Porro et Hierosolymitarū primus archiepūs B. Iacobus, qui iustus dicebat, & secundū carnem, domini nuncupatus est frater, a Petro, Iacobo, & Ioanne apostolis est ordinatus, successoribus uidelicet dantibus formā eorū, ut minus q̄ a tribus epis, reliquis omnibus assensum præbentibus, nullatenus epūs ordinet, & cōmuni uoto ordinatio celebret. Reliqui uero sacerdotes a proprio ordinent epō, ita, ut ciues & alij sacerdotes assensum p̄beant & ieiunātes ordinationē celebrēt. Similiter & diaconi ordinent. Cæterorū aut graduū distributio, triū ueraciū testium, epi scilicet probatione sufficere potest. Et rursum in eisdē. Sacerdotū fratres ordo bipartitus est. Et sicut dominus illū cōstituit, a nullo debet perturbari. Scitis aut a domino apostolos esse electos, & cōstitutos, & postea per diuersas prouincias ad prædicandū dispersos. Cū uero messis cœpisset crescere, uidēs paucos esse operarios ad eorū adiumentū septuaginta eligi præcepit discipulos. Epi uero duodecim apostolorū. Presbyteri q̄q; septuaginta discipulorū locum tenent. Hæc Anacletus.

XXXVIII

Iacobus iustus archiepūs Hierosoly.

Episcoporum ordinatio.

Post hūc successit Euaristus, in cuius decretis ita legitur. Vnū nos fratres sentire oportet, & agere, ut sicut legimus, in

CONGRESSVS TERTIVS,

nobis unū cor & una anima esse probeſ. Scimus nāq; ſicut & a patribus accepimus Chriſtū eſſe caput, cuius & mēbra ſumus, & ideo unū patrē habem⁹ dñm in cœlis. Sacerdotes uero uice Chriſti legatione funguntur in eccleſia.

Post hunc Alexander electus fuit, qui ſimiliter in ſuis decretis, poſtq̃ ueruerat ſacerdotes a clericis iniuſte accuſari, tandem ſubdit, peius malum fore non æſtimo, q̃ chriſtianos ſuis inuidere ſacerdotibus.

Sixtus inſup Alexandri ſucceſſor in ſuis decretis ita ſcribit, Cognoscat ueſtra ſapientia fratres chariſſimi, quia in hac ſancta apoſtolica ſede, a nobis, & reliquis epiſcopis, cæterisq; dñi ſacerdotibus ſtatutū eſt, ut ſacra uafa nō ab alijs, q̃ a ſacraſtis dominoq; dicatis contrectentur hominibus.

Theleſphorus itidē ſucceſſor Sixti de ſacerdotibus & epiſ loquens in decretis ſuis ait. Ipi autē qui proprio ore corp⁹ dñi conficiunt, ab omnibus ſunt obediendi, & timēdi & nō dilacerandi aut detrahendi, quia a quibus ſe dñi populus benedici, ſaluari, & inſtrui cupit, nullatenus eos debet arguere, nec uulguſ in eorū accuſationē ſuſcipi. Populus em̃ ab eis docendus eſt & corripiendus, nō ipſi ab eo, quia nō eſt diſcipulus ſuper magiſtrū. Nullo ergo modo dñi pontifices & reliqui ſacerdotes, quibus dñi cōmiſſa eſt plæbs, rite populum poſſunt corrigere, ſi deceptionis ſe cognouerint laqueo infeſtari. Unde iuſtū eſt omnes in uniuerso orbe doctores legis, ea quæ legis ſunt ſapere, & nō ſacerdotes dñi labijs ſuis, aut quibuſlibet machinationibus maculare. Dum em̃ ipſos diſponūt, aut cupiunt maculare, potius ſeipſos maculant & uulnerant. Dei ergo ordinationē accuſat qua conſtituunt, qui ſacerdotes accuſat uel damnari cupit.

Eginus uero qui Theleſphoro ſucceſſit, nullā de ſacerdotibus ſub hoc nomine mentionē facit in decretis, quæ cōmuniter canonibus apoſtolorum annectuntur.

Sed neq; Pius qui ſucceſſit illi quanq̃ Ibo Carnotēſis epūſ, uir mire diligens, in quinta parte collectionū ſuarū ſic recenſet Piū ipſum tradidiſſe. Sicut qui eccleſiā dei uatſtat eiꝯq; prædia & donaria expoliat & inuadit ſit ſacrileguſ, ſic & ille qui eiꝯ

sacerdotes insequi, sacrilegij reus existit, & sacrilegus iudicatur. Sed quid multis opus est.

¶ Hos omnes constat ante Sotherē & Anicetū urbis Romanæ fuisse epōs, & hæc de sacerdotibus quæ iā recensuimus aperte tradidisse. Quare quū Egesippi pariter & Irenæi testimonijs, ut ostendimus, patet ecclesiā ad Sotheris & Aniceti tempora permanisse uirginē incorruptā & inuiolatā, non quā unquā uiolari possit, sed quā nondū quisquē in eā irrepperit hæresis archa, qui publice conatus fuisset eā contaminare, manifestū est identidē & ministerium ipsum, quod sacerdotū proprium est, non tū fuisse plæbi cōmune. Id quod iustissima ratione diuinitus ordinatū est. Plæbs enim formā gregis tenet, cui regendo, sacerdotes uelut pastores præficiuntur. Propter quod & Iohā. 21. Christus Petro iam tertio dixit. Pasce oues meas. Et profecto quēadmodū, oues ubi pastores abfuerint, pluribus malis afficiuntur. Quædā enim aberrant & dispergunt a reliquo grege, quidam in morbos incidunt, quibus nisi medela protinus adhibeatur, euadunt incurabiles. Aliæ a lupis atque cæteris id genus crudelibus færis deuorantur. Nonnullæ quæ nō stant ad aquas & pascua ducantur remporibus, siti fameque sæpius intermoriuntur. Sic nimirū & populus (nisi maxima sollicitudine pastores euigilent) quidā in morbos animi dilabuntur, & in omne scelus ruunt, quidam per hæreticos & scismaticos deperiunt & laniantur misere. Multi fame siti que pereunt ob diuini uerbi penuriā. Innumeri denique per inuiciā discurrunt, & a recto tramite longius diuagant, ut quēadmodū in prouerbijs Solomon ait. Vbi nō est gubernator, dissipabitur populus. Ista, nisi cotidie fieri nostris oculis conspiciamus, auderet forte quisquē impudenter ea penitus inficiari. At cōpertissimū habemus, ubi sacerdotes gregē sibi cōmissum pascunt uerbo, pariter & exēplo, populus a multis erroribus cohibetur. Et contra, quū sacerdotes officia sua negligentius agunt, populus in malorū omniū baratriū, preceps corruit. Ea propter haud dubie Christus, quū populum admodū haberet gregē, duodecim aplos instituit, quibus & septuaginta discipulos adiecit utrisque mandans, ut docerent plæbē, Petro tamen (quē suo gregi primariū reliquit pastore)

XXXIX.

Iohā. 21.

Prouer. 11.

Sacerdotū negligentia plurimū obest.

Matt. x.

Iohā. 21.

CONGRESSVS TERTIVS

id officij peculiarius iniunxit, nimirū, ut si se amaret, gregem suū studiose pasceret. Præter hæc, & apostolis siue per Christum, seu per Christi spiritū facta est potestas, ut illi pro suo iudicio presbyteros consecrarent, consecratosq; præficerent ecclesiis. Neq; defuit sponsio futuræ gratiæ, quoties illi cuipiam ad hunc finē, suas essent imposituri manus.

XL

XL ¶ Iam (opinor) intelligis lector, & neutiq̃ obscure, totā Lu-
theri iactantiam, quā aduersus sacrum sacerdotium euomuit,
prorsus in nihilū euanuisse. Vbi nunc est quod tam arrogan-
ter affirmarat nullū esse uisibile sacerdotiū, nisi quod humanis
mendacijs esset per Satanam erectū? Iam enim abunde consti-
tit sacerdotiū aliquod esse quod non cunctis christianis cōmu-
ne sit, idemq̃ diuinitus fuisse institutum. Et sane si de uocabu-
lo sacerdotij nusq̃ extaret sermo, tamē q̃ de re sacerdotij, hoc
est de presbyteratu in scripturis tā copiose traditū sit, nimisq̃
stolidū fuerit ipsum incessere uelle. Cæterū q̃ tam res q̃ no-
menclatura sacerdotij palam ex ipsis scripturis asseratur, tan-
tusq̃ huic negocio priscorum numerus unanimiter astipulet̃
nec sit quisq̃, aut ex recensioribus, aut ex ueteribus illis ortho-
doxis qui dissideat, sed nec ulla queat adduci aut ratio aut scri-
ptura qua possit inferri contrariū, quid insanius aut impuden-
tius cogitari poterit q̃ huic tam clarissimæ ueritati tenebras ul-
las iniicere conari? Quoniam igitur hætenus firmatū est sa-
cerdotium, quo stabilito non possunt non cōsequi cætera que
de sacrificio missæ tradita sunt a patribus, nihil opus fuerit hic
reliqua conuellere, quæ Lutherus contra missæ sacrificium
non minus stolide q̃ impie deblaterauit. Nam alibi fusi⁹ ea
res a nobis tractatur, nimis in apologia qua Lutheri cauillos
in libellum illustrissimi pariter & doctissimi regis explosim⁹.
Quamobrem & huius disceptationis hic iam finis esto.

Corollarium

Coloniae in officina honesti ciuis Petri Quentel
Anno M D XXV